

Forfatter: Udrag fra Fjorten eventyr og fortællinger

Titel:

Citation: "Fjorten eventyr og fortællinger", i *Fjorten eventyr og fortællinger*, udg. af Marita Akhøj Nielsen , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1989, s. 242.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-ingemann01-shoot-idm140296365375408/facsimile.pdf> (tilgået 20. april 2024)

Anvendt udgave: Fjorten eventyr og fortællinger

metaterne, i *Brevveksling mellem B.S. Ingemann og Fru I.C. v. Rosenørn*, ved V. Heise, 1881, s. 72). Det høje Spil, Sphinxen og De fortryllede Fingre kaldes i undertitlerne eventyr; efter moderne opfattelse er betegnelsen kun dækkende for den første historie, der etablerer et selvstændigt univers som baggrund for handlingen og ikke foregår i det nittende århundrede i og omkring Hamborg og København. Ved at kalde Araberen i Constantinopel for et «Maaneskinsbillede» vil Ingemann nok markere, at miljøbeskrivelsen er væsentligere end handlingen; at det religiøst opbyggelige er det centrale i De tvende Draaber, fremhæves tilsvarende ved karakteristikken «Legende». Det er påfaldende, at den også i samtiden almindelige betegnelse novelle kun findes om samlingen fra 1827. Grunden er formentlig, at Ingemann med novelle har tænkt på en realistisk hverdagsbeskrivelse (se f.eks. *Tilbageblik* s. 55f.) – og en sådan var det ikke hans sag at levere.

Blandt Ingemanns samtidige var det især Blicher, Poul Møller og fru Gyllembourg, der fra sidste halvdel af 1820'erne forfattede realistiske beskrivelser af samtidens dagligliv. Naturligt nok foretrak de prosaen, især novellen, til disse jordnære skildringer. Tidligere havde prosaen været vurderet lavt; det er betegnende, at Ingemanns første fortællende værker, eventyrdigtene, er forfattet i bunden form, for herved markerer digteren, at hans værker har en dybere – poetisk – mening, at de ikke kun er underholdningslitteratur. Ingemann bevarede øjensynlig livet igennem en fornemmelse af, at i hvert fald den korte prosafortælling var lidt underlodig, tidsfordriv for såvel digteren som læseren (en karakteristisk udtalelse findes i et brev til Grundtvig fra 1849: «Jeg sidder nu her med Hænderne i Skjødet og tænker paa nogle fredelige Smaahistorier, eller hvad jeg endnu kan due til at bringe paa Papiret», *Grundtvig og Ingemann. Brevveksling 1821-1859*, ved Svend Grundtvig 1882, s. 306). Og den realistiske hverdagsbeskrivelse kunne han slet ikke forlige sig med; fra malerkunsten hentede han betegnelsen «nederlandsk» for at betegne det platte, idéforladte i samtiden, især fru Gyllembourgs, noveller (*Tilbageblik* s. 55).

Overgangen fra poesi til prosa betegner en tilnærmelse til talesproget, og Ingemann meddeler da også om flere af sine korte beretninger, at de oprindeligt er blevet fortalt i en fortrolig kreds (*Tilbageblik* s. 41, jf. forerindringen til *Nye Eventyr og Fortællinger*). Denne oplysning kan måske virke overraskende for en moderne læser, der må opfatte

Ingemanns stil som udpræget skriftsproglig. Men i forhold til megen anden samtids litteratur er stillet gennemgående jævnt, og i replikkerne har han ikke spødt truffet det talte sprogs tone. Næstes kan det dog ikke, at det skulle blive H.C. Andersen og ikke Ingemann, der som den første gennemført fornaede at fæstholde talens friskhed og charme i skrift.

Vurderingerne af Ingemanns eventyr og fortællinger

Modtagelsen af Ingemanns kortprosasamlinger var blandet. Af *Eventyr og Fortællinger*, 1820, kender Erslevs *Førfatter-Lexicon* slet ingen danske anmeldelser. *Noveller*, 1827, er kun anmeldt i *Kjøbenhavnsposten* (18/4), der roser samlingen, men i meget almindelige vendinger. Der blev også kun til én, ganske kort omtale af *Varulven, Den levende Døde, Corsicaneren*, 1835, og den er ikke elskværdig. Ingemanns fortællinger sammenlignes her med hverdagshistorierne (af fru Gyllembourg), hvis »sædvanlige Charakterer tagne fra det Liv, hvori vi Alle leve og døes» sættes langt højere end Ingemanns »sunderlige Drommetoner» (*Kjøbenhavnspostens søndagstillæg, Søndagsblad*, 12/4 1835). I 1847 har *Kjøbenhavnsposten* (7/12) skærpet tonen; det er interessant, at det, anmelderen af *Nye Eventyr og Fortællinger* især værnes ved, er fortællingernes »Halvhed», at de hverken vil give en naturlig eller en overnaturlig forklaring på begivenhederne; i det hele taget er dæmonien malplaceret i hverdagslivet. Det er altså den fantastiske fortælling, denne anmelder vurderer så lavt – om end han beskriver den præcist. Også *Flyve-Postens* overvejende positive recension (14/12) har svært ved at acceptere Ingemanns foretrukne kortprosaen; selv om fortællingerne, f.eks. *De fortryllede Fingre*, rummer megen »syndig Følelse og skjøn Phantasi», havde det dog været bedre, om de havde valgt side og været enten eventyr eller noveller. *Fire nye Fortællinger* er iflg. Erslev kun anmeldt i *Kjøbenhavnsposten* (12/9 1850), og dér levnes ikke Ingemann megen ære for samlingen; igen er det, der støder, konflikten mellem »det romantiske Sværmeri» og »Reflexionen».

I Tyskland og Sverige var der interesse for Ingemanns kortprosasamlinger, men mest for de tidlige. *Eventyr og Fortællinger* oversattes hele tre gange til tysk, selv om modtagelsen af dem var blandet; især